

Kol neįrodytas kaltumas, nekaltumo prezumpcijos teisė galioja visiems

Nekaltumo prezumpcija yra pagrindinė baudžiamosios teisenos teisė. Tačiau remiantis naujausia ES pagrindinių teisių agentūros (FRA) ataskaita, daugelyje Europos šalių ši teisė pažeidžiama dėl išankstinio nusistatymo, šališkumo ir praktikos, pvz., pristatant kaltinamuosius su antrankiais. FRA ragina ES šalis gerbti visų kaltinamųjų teises, neatsižvelgiant į jų kilmę.

„Visi kaltinamieji turi teisę būti laikomi nekaltais, kol nepriklausomas teismas nepripažins jų kaltais. Tačiau mums būdingas šališkumas, ir tai, ką matome ar skaitome, gali turėti įtakos mūsų kaltės suvokimui, – sako FRA direktorius [Michael O’Flaherty](#). – ES šalims reikia veiksmingų priemonių, kad būtų apsaugotos visų kaltinamųjų teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir vienodas galimybes kreiptis į teismą.“

FRA ataskaitoje [„Nekaltumo prezumpcija ir susijusios teisės. Profesinės perspektyvos“](#) nagrinėjama, kaip ES šalys praktiškai taiko nekaltumo prezumpcijos, tylėjimo ir dalyvavimo teisme teises. FRA nustato šių teisių apsaugos problemas ir ragina ES šalis:

- **visiems kaltinamiesiems taikyti vienodas sąlygas** – užtikrinti, kad nekaltumo prezumpcija būtų taikoma visiems kaltinamiesiems. Ji turėtų būti taikoma neatsižvelgiant į jų etninę kilmę, statusą ar lytį. Reikia aiškių taisyklių ir mokymų, kad būtų išvengta policijos pareigūnų, prisiekusiųjų ir teisėjų šališkumo ir išankstinio nusistatymo. Šalys turėtų skatinti teisingumo srities specialistų įvairovę.
- **Suvaržymus naudoti tik esant būtinybei** – viešai nelaikyti kaltinamųjų suvaržymo sąlygomis, pvz., su antrankiais ar apsauginėse stiklo kabinose teismuose, nebent tai būtų pateisinama. Žiniasklaida turėtų turėti galimybę fotografuoti nesuvaržytus kaltinamuosius.
- **Užtikrinti pusiausvyrą** – baudžiamojo persekiojimo institucijos dažnai turi didesnius įgaliojimus ieškoti įrodymų nei gynyba. Todėl gynyba turėtų turėti galimybę prašyti institucijų ištirti konkrečias aplinkybes ir jos vardu ieškoti svarbių įrodymų.
- **Informuoti įtariamuosius apie jų teises** – užtikrinti, kad policijos pareigūnai informuotų įtariamuosius apie jų teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš apklausiant. Bet kokie kitur surinkti liudijimai neturėtų būti laikomi įrodymais.
- **Gerbti teisę dalyvauti nagrinėjant bylą teisme** – dėti daugiau pastangų siekiant užtikrinti, kad kaltinamieji galėtų dalyvauti nagrinėjant bylą teisme.

Ataskaitoje apžvelgiama praktika devyniose ES valstybėse narėse, turinčiose skirtingas teises tradicijas: Austrijoje, Belgijoje, Bulgarijoje, Kipre, Vokietijoje, Italijoje, Lietuvoje, Lenkijoje ir Portugalijoje.

Išvados grindžiamos pokalbiais su 123 advokatais, teisėjais, prokurorais, policijos pareigūnais ir žurnalistais tose šalyse.

Šiandien Europos Komisija taip pat skelbia [Direktyvos 2016/343 dėl nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme įgyvendinimo ataskaitą](#).

Norėdami gauti daugiau informacijos kreipkitės: media@fra.europa.eu arba skambinkite telefonu +43 1 580 30 653